

LJUBLJANSKI ČASNIK.

Št. 10.

Vtorik 4. Svečana

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blasniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

29. januarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXIX. in CXLVI. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, od leta 1850 in sicer CXXIX del, ki je 3. oktobra 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v česko-, italijansko-, slovensko- in horvaško-nemškem, dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 367. Ukaz ministra pravosodja od 26. septembra, s katerim se v porazumljenju z ministram notrajnih zadev bolj natanjke odločbe čez povabljenje, zaslišanje in prisego žandarmerije za priče naznanijo.

Št. 368. Ukaz ministra kupčije od 27. septembra 1850, s katerim so po naj višjem dovoljenju odločba §. 2 predpisa čez spraševanja za službe pri državnih poštah tudi na popolnoma z dobrim vspehan doveršeno učilnico mornarstva v Terstu raztegne.

Št. 369. Ukaz ministrov notrajnih zadev, pravosodja in denarstva od 29. septembra 1850, s katerim se po naj višjem dovoljenju vrede odločbe čez prerajanje in pobiranje zastalih davkov iz odrajtivil, ki so bile po postavi od 7. septembra 1848 in po patentu od 4. marca 1849 dvignjene ali spoznane, de se imajo odškodovati.

CXLVI. pa, ki je 6. novembra 1850 v edino-nemškem, 14. decembra 1850 v česko-, italijansko-, madjarsko-, horvaško-, serbsko- in romansko-nemškem, in 16. decembra 1850 v slovensko-nemškem, poslednjič 24. decembra 1850 v rusinsko-nemškem dvojnem izdanju na svetlo prišel, bo v poljsko-nemškem, dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 436. Razpis ministra denarstva od 19. oktobra 1850, veljaven za Ogersko, Sedmograško, Horvaško, Slavonsko, serbsko vojvodino, temiški Banat in vojaško mejo čez speljavo naredb najvišjiga patenta od 29. septembra 1850, čez pobiranje vžitnine od ola in žganih tekočin.

Jutro 30. januarja 1851 bo ravno ondi III. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, od leta 1850 v česko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan. Ta del je bil 8. januarja 1850 v edino-nemškem, 28. septembra 1850 pa v slovensko-nemškem, 24. oktobra 1850 v talijansko-nemškem in 2. decembra 1850 v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Št. 3. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s katerim se deželna vstava za vojvodstvo solnograško z dofičnim volitnim redam razglasi in naznani.

Dunaj 28. januarja 1851.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

31. januarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju V. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1851, in sicer v edino-nemškem kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 18. Razpis ministerstva uka in bogočastja od 8. januarja 1851, po katerem so odločijo, pogoji pod katerimi se smejo zunajni zdravniki v učilnice modroslovske in zdravniške naprave na dunajskem in praškem vseučilišu jemati.

Št. 19. Ukaz ministerstva uka in bogočastja od 16. januarja 1851, zadevajoč posebno podučevanje v cerkvenem pravu za bogoslovce v krajih, kjer so vseučiliša.

Št. 20. Razpis ministerstva uka in bogočastja od 19. januarja 1851, po katerem se odločbe glede tistih učencov dajo, ki stopijo iz kakiga vseučiliša, kjer je svoboden uk, na vseučiliše v Padui ali Pavii.

Št. 21. Razpis ministerstva zunajnih zadev od 21. januarja 1851, po katerem se vstanove odločbe glede spraševanj tistih, ki stopijo v konceptno službo tega ministerstva.

Št. 22. Cesarski ukaz od 22. januarja 1851, po katerem se dvignejo vojaške graničarske naprave na Sedmograškem, in namest dozdnih pet sedmograških graničarskih polkov, ravno toliko polkov linije in sicer štiri pešni in eden huzarski vstanovi.

S tem delam se bo tudi izdalo edino-nemško izdanje pregleda zapopada tistih delov, ki so mesca januarja 1851 izdani in razposlani bili, ker bo zanaprej po preteku vsaciga mesca in sicer naj dalj do izdavanja perviga dela prihodniga mesca, vedno pregled zapopada za pretekli mesec izdan.

Dunaj 30. januarja 1851.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

Nevradni del.

Kaj je avstrijska domoljubnost?

(Dalje.)

Po pomirju v Parizu leta 1815 je bilo še le mogoče v Evropi dobrote pokoja okusiti. Dvajset let je cesar Franc po tem svoje cesarstvo mirno vladal, dobrovoljno vsim potrebam zadostil, tako de so ga ljudstva sploh očeta Franca klicali, in je umirajoč leta 1835 vladarstvo sinu, milostljivemu cesarju Ferdinandu I. zapustil. — Akoravno so nekteri že takrat mislili, de se bo pri nas po smerti Franca I. na naglama vse premenilo, vunder razun mnogoterih poboljškov, kar notrajne zadeve vtiče, vse pri starim ostane. Leto 1848 pa prinese začetik grozovitne prekučije, hudi vihar od zahoda prituli, državno barko iz varniga zavetja v široko morje pe-lje, ktero tako nepokojno gromi, de se mornarji in vladar še zdaj komaj v bran valovam stavijo. — Naš namen je tukej prav v

kratkim popisati, v kakim stanu je prekučija leta 1848 naše cesarstvo najdla. — Morebiti se bo marsikteri oglašil: to že vse vemo, smo vse z lastnimi očmi vidili, ni treba zmiraj prazne slame mlatiti. Mi pa vunder drugač sodimo. Kakor popotnik še le, kadar se do verha visociga hriba vzdigne, pretečeno pot in njene krivine pregleda, — tako bomo tudi mi še današni čas komaj prav po pameti sodili, kako je to ali uno obnašanje ceniti. — Morebiti še kako skrito zernje iz slame pade, če jo na novo en malo premlatimo. — Kakor se čisto zlato v ognji skuša, tako se tudi v silnih okoljšinah in med viharjem vstaje in punta ali politiške prekučije prav očitna skaže, na kateri strani je prava domoljubnost, pa v tistim pomenu, ki smo ga v poprejnem sostavku naznanili. — Ozrimo se tedaj en malo in preišljajmo, kaj nas skušnja preteklih let uči.

Sušca leta 1848, ko se od Francozovskiga kralja povsod razglasi, de je pobegnul, strese ta glas celo Evropo. —

Očitno po tergh se zbrani ljudje od politiških reči menijo. V deželah, kjer je vstavna vlada že vpeljana bila, se zbori poslancev za razširjanje in povikšanje ljudskih pravic poganjajo; kjer pa do zdaj ni bilo ne vstave, ne vlade, zbrano ljudstvo samoderžno vlado v nje vpeljavo sili. Pri tej priložnosti zapazijo pa tudi čas nad marsikterim vradnikom zavolj poprejniga obnašanja se maševati. — Naše cesarstvo je bilo takrat sicer po besedi zedinjeno, v resnici pa ne. Cesar je Avstrijo samoderžno vladal, kakor ogerski kralj je bil pa na stoletne persežene lastne postave vezan. Tode tista ogerska vstava ni bila resničnim potrebam ljudstva primerjena, ker je le množica imenitnih gospodov vstavnih pridkov deležna, milijone drugih državljanov lahko tlačila. — O zoru 13. sušca 1848 se zberejo na Dunaju državljani vsih stanov, posebno učenci vikših šol, iskrena, pa pre-nagla mladost, de bi prošnjo za vpeljavo vstavne vlade pred cesarskim tronam oznanili.

Desiravno prebivavci eniga, naj bo poglavitniga mesta naročila in tedaj pravice niso imeli v imenu celiga cesarstva premembo vlade terjati, akoravno prošnje tiste niso bile prav spodobno oznanjene — milostljivi cesar Ferdinand I. v svoji ljubezni za blagor ljudstva unet se 15. sušca samoderžni vladi odreče, in vpeljavo zaželjene vstave, berž ko bo mogoče z cesarskim naznanilam obljubi. Mili knez je vesoljno prošnjo toliko raji dovolil, ker bi se gotovo smelo upati, de bo po tem vstava kakor najterdneja zveza vse kronovine, vse narode, vse državljane v eni materi Avstrii zedinila. — Od začetka tudi vse dobro gre. Cesarska velikoserčnost in dobrovoljnost je pa tudi vse ganila. Visoki in niski, bogati in revni, časopisi in zbori vsih narodov so le en glas, hvalo slavniga cesarja oznavovali, — tistih dni nikoli ne bomo pozabili, ne dolgo pa vunder nekaj časa je sijala naši srečni državi svitla danica avstrijske domoljubnosti, žali bog da je tako hitro otemnela.

Komaj milostljivi cesar slovesno besedo izreče: prosti ste, stopi hudi duh razpora med narode in jih podpihuje se eden od drugiga ločiti. Kakor de bi jih še dosti domačih ne imeli, priderejo iz cele Evrope podpihovavci, in z sladkimi besedami ljudstvo slepe. Ko poprejne verige odpadejo, začnejo mnogoteri prav po norški razgrajati. Lahki so leta 1847 ponižno le en malo kake politiške prostosti prosili, Ferdinand jim zdaj desetkrat več dovoli, tedaj bi vunder vsak mislil, de bodo se za naprej kakor zvesti sinovi Avstrije hvaležno obnašali. — Kaj pa de! V hvalo teh dobrot se puntajo, na skrivnim zveste cesarske služabnike in naše junaške vojsake ubijajo, in bi se raji zavolj krive prisege zaničevanemu kralju podvergli, kakor dobrovoljniga Ferdinanda za cesarja spoznali. — V ogerskim kraljestvu so živeli Nemci, Madjari in Slovani raznih narodov pod vstavno vlado ogerskiga kralja. Vstava je bila skoro le dana za madjarski rod in med njim le za nekatere plemenitne može. Komaj se razglasijo dunajske prigodbe, truma Madjarov kaki bolj kos misli zgrabiti, tedaj pridejo na Dunaj in dobriga cesarja prisilijo, de jim dovoli samostojno ogersko ministerstvo, de bi se potler bolj po pravici od Avstrije ločiti, in sosedne narode tlačiti zamogli. — Dva ministerstva v eni deržavi postaviti, bi bilo pa ravno tako pametno kakor dva gospodarja v eno hišo. — Možeje Frankobrodskiga zbora spet druge misli niso v glavi nosili, kakor po nemških vse vlade zbrisati, in v pridobljenim prostoru tron nemške edinosti v čudež Evrope povzdigniti. Z to zapeljivo besedo so posebno dunajskim deržavljanam um tako oslepili, de je bilo čudno, pa tudi žalostno viditi, kako serdito so se za pogubo slavniga mesta vojskovali — niso prevdarili, kaj bo v kratkim Dunaj, ako ni več poglavitno mesto velike samostojne deržave. Slovanov pa so pri tej razdelitvi popolnoma pozabili, čuditi se tedaj ni, de so se ti za ohranjenje svojostojniga cesarstvatako silno poganjali, ker jim je dobro znano bilo, de brez svobodne Avstrije tudi svobodnih avstrijskih narodov ni. — De se pa med njimi mnogoteri svojoljubni razdelivci predaleč segali, kdo bi to tajil? —

Vpraša se pa, kje so bili tisti čas zmešnjav v pravim pomenu domoljubni Avstrijanci? — V vsih mestih, v vsih kronovinah, med vsimi narodi v vsakim stanu so bili pošteti, domoljubni može, ki so, huji ko je vihar nevarnosti pihal, toliko serčnejši zvunajnim in notrajnim sovražnikom se v bran stavili. — Z besedo in z roko, z mečem in z peresam so vlado v oetje domovine silno podperali. Slava jim! takrat ni bilo tako lahko ko dans se naslednika černo-rumene zastave hvaliti. — Ako pa nar zvestejše sinove avstrijske domovine išes, stopi med junaške trume naše slavne armade, — najdel boš grofa Radecki-ga, ki je nar starši vojšak naše vojske (sedem in šestdeset let že sivi vitez Avstrii služi); najdel boš bana Jelačića, slavniga sina našiga naroda, strahovitniga premagovavca puntarije; najdel boš imenitne vojvode, kakoršnih nobena evropejska armada nima. — Mnogoterih pa najdel ne boš, junaško so padli za cesarja, so svojo zvestobo z lastno kervjo zapečatili, hvala jim in slava v vekomej. Melcer.

(Konec sledi.)

Kako se pred očitnimi sodbami obnašati.

(Dalje in konec).

Tistemu, ki ima navado o pričkanju nasprotnika z „goljufam“ in „tatom“ zasramovati, čeravno ni njegov nasprotnik, ne goljuf, ne tat itd., — tistemu pa še poverh povemo,

da naj se posebno pri očitnih sodbah takih nespodobnosti varuje. Če postava ostro prepoveduje človeka, na katerem koli očitnem kraju sramotiti, je tako vedenje toliko več prepovedano v sodnji, to je na očitnem kraju vpričo veliko ljudi, kteremu kraju gre poverh posebno spoštovanje. Vsak na svojem poštenju tukaj razžaljeni ima tedaj pravico, razžaljivcu kar na mestu tožbo napovedati in od sodnije tirjati, da se mu zavoljo tega pokora naloži. In to bo sodnja tudi storila. Pred očitnimi sodbami gre tedaj zmerno in spodobno govoriti in obnašati se.

Zastran odgovarjanja pristavimo še tole: Naši kmetje imajo razun tistih, ki so kedaj v šolo hodili, sploh navado, na vprašanje: „Kako Vam je ime?“ le kerstno ime? na vprašanje: „kako se pišete?“ pa le priimek povedati. Dvakrat je treba vprašati, ako hoče človek oboje zvediti, in večidel je treba oboje vediti. Nekteremu gospodu, ki ni nikoli na kmetih živel, se to sitno zdi in ga zjezi. Nasvetovamo toraj slehernemu spoštovanemu kmetu na vprašanje: „kako vam je ime?“ in na vprašanje: „kako se pišete?“ vselej obenem kerstno ime in priimek povedati. Tako bo šla ta reč tudi bolj hitro naprej; zakaj zdaj mora vse spešno izpod rok iti kakor da bi se človek po železni cesti dergljal.

5. Če bi kakšna priča, kakšen zvedenmož, ali porotnik rad nevpričan kaj spregovoril, velevala postava, da mora popred sodnika, ali predsednika in sicer za vsako pot posebej za dovoljene prositi, rekoč: „Gospod sodnik! ali gospod predsednik! prosim za besedo“. Še le po dovoljenju sme govoriti, sicer mora molčati. Tudi deržavni pravdnik in zatožencev zagovornik smeta še le potem govoriti, kedar od predsednika po svojem zglašenju „besedo“, to je dovoljenja govoriti dobila. Kako da se imajo posebno porotniki še sicer obnašati, jim pove pismeni poduk, ki ga vsak zase s povabilom vred dobi.

7. Poslušavci se ne smejo v obravnavo kratko in malo vtikati, naglas ne černe ne bele spregovoriti, in se morajo sploh mirno in spodobno obnašati, da se obravnava ne moti. Tudi prepoveduje postava (§. 265), poslušavcem svojo pohvalo ali grajo razodevati, to je kakšnega govornika ali z besedo, ali s ploskanjem hvaliti, ali ga pa s smehom ali sičenjem ali kako drugači grajati. Predsednik ima pravico, ljudi, ki tako obravnavanje motijo k spodobnemu zadržanju opomniti, in ako je treba, posamezne ali vse poslušavce iz sodivnice spraviti. Če se kdo njegovemu povelju zoperstavlja, ali če se motenje ponavlja, sme predsednik vpornike do osmih dni zapreti dati. Zoper tako obsodbo se ne moreš nikjer pritožiti. Tako govori postava. Ako prav prevdaris, nam jo boš priterdil; da je ta vravnava potrebna, zakaj drugači bi se veliko nerodnega in nespodobnega po poslušavcih zgodilo. Le pomisli, kako naj bi se očitna obravnava godila in kolike veljave bi bile očitne sodbe, ko bi se smel slehern poslušavec zraven naglas meniti, smejeti, ropotati ali se celo v govorjenje vtikati.

Sklenemo ti dobrovoljni poduk s serčno željo, da bi ga naši spoštovani bravci tudi drugim, posebno takim, ki ne znajo — žalibog! — brati, razložili, da se jim o takih priložnostih zavoljo nevednosti postave nobena nevrščnost ne primeri.

Austrijsko cesarstvo.

Koroško.

Na Koroškem se bodo po naredbi ministra kupčije glavni cesti popravile, de ne bo toliko klancov in drugih napot, ktere kupčijo overiajo.

* Za gotovo zvemo, da se zapisniki pri sodnijah: u Kapli, u Blibregu in u Doberlejevsi tudi v slovenskem jeziku pišejo. Slava tako ustavovljubnim in ljudomilim uradnikom! Slovenski kmeti jih povsod glasno hvalijo; — in tudi visoka vlada se naj takih služabnikov veseli. (Bčela.)

* Celo Koroško šteje 348 far i 311,659 katolčanov.

Nemških far je 217, ki štejejo 189,364 duš,
Slovenskih „ „ 118, „ „ 109,778 „
Mešanih „ „ 23, „ „ 12,517 „

Med timi farami ima jih šolo:

241, ki štejejo 255,066 prebivavcev,
brez šole je jih pa 107 s 56,593 dušami,

Med farami, ki šolo imajo, je
nemških 174, kamor sliši 172,543 duš,
slovenskih 58, „ „ 71,803 „
mešanih 9, „ „ 10,720 „

Med farami, ki so brez šole, je
nemških 43, kamor sliši, 16,821 duš
slovenskih 60, „ „ 37,975 „
mešanih 4, „ „ 1,797 „

Ako našo deželo drugim deželam primerimo, moramo s veselim srcem obstati, da je naša Koroška zastran šol srečna i bogata.

(Bčela.)

Avstrijska.

„Kor. v Deutschl.“ naznani, de je baron Andriani, ki je knjižico „Oesterreich und seine Zukunft“ spisal, za deržavniga svetovavca predložen.

* Sliši se, de se bodo koj po storjeni pogodbi v Draždanah deželni zbori skupej poklicali.

* 17. t. m. bo na Dunaju velik slovanski bal.

* V Festenthalu na Avstrijskem je te dni mož umerl, ki je prav revno živel, tako, de se je mislilo, de nima peneza. Pa ko so preiskali njegovo stanovanje, so našli za 1000 gold. dvajsete in osem centov bakreniga denarja pod njegovo postljo in v steni zazidaniga.

Horvaška.

Diakovski škof, Juri Štrosmayer je v veselje prebivavcov njegove škofije ukazal, de naj se po stari navadi v škofijski cerkvi list in evangeli spet v narodnem jeziku pri sv. maši bereta.

* „Agr. Ztg.“ pravi, de se je te dni 72 gold. in 30 kr. iz Zagreba v Zader poslalo na naročbo pravdoslovniga narodniga časopisa „Pravdonosa“, ban sam je 50 gold. poslal z pristavkam; de naj mu se dva iztisa v Zagreb pošljeta, drugih osem naj se pa med mlade Dalmatince razdeli, ki so šole z dobrim vspeham doversili, tirjal je zraven, de naj se mu imena teh prejemnikov naznani.

Serbsko.

* General konsul Radosavljević je prinesel saboj poterjeni ugovor od ministerstva denarsta za Serbio, po kterem bo zanaprej Serbia sol iz Avstrije na leto za 500,000 gold. v sr. jemala.

* Za gotovo se sliši, de je gospod general-auditor Nedelković, iskren Serb in mož stanovitniga značaja za predsednika višjiga deželniga sodništva v serbski vojvodini izvoljen.

* Iz Belgrada se piše, de je serbska vlada, tirjanju turške vlade zadostiv, Omer pašatu obilo denarjev posoditi dovolila. Pripravljenost, s ktero je serbska vlada tirjanju turške zadostila, je poslednjo primorala, opovere pri deželni vladi, ki so izhajali od upliva tamonšniga pašata in pri kupčijstvu odstraniti. Turška vlada se trudi Serbsko z jadranskim morjem zvezati in to na lastne stroške storiti. Cesta bi peljala skoz Toplo do Kotora.

Česka.

Doktor August Smetana, nekdanji vrednik časopisa Union, ki se ni davno iz Hamburga v Prag prišel, je 29. januarja v Pragi umrl.

* „Lloyd“ prinese iz Prage novico, da je bil gospod Fr. Havlíček, ki je bil na Hradštin poklican se opravičiti, spet spuščen.

* Zoper časopis Slovan, kteriga Havlíček vreduje se bo tiskarna pravda napeljala, ker je mesca novembra nekaj v njem natisnjeniga bila, kar se ni gosposki po postavi predložilo.

Moravska.

V Svitavi (Zwittau) so se 25. januarja prvič vozovi na železnici zakurili. Poskušnja je dobro stekla.

Ogerska.

Rusinski časopis „Wiestnik“ naznani, da Rusini, ki na Ogerskem stanujejo, knezu Schwarzenbergu, ministerskemu predsedniku zahvalno pismo pripravljajo, da je evropski mir ohranil.

* Ravno ta časopis naznani, da rusinsko društvo v Eperjesu misli rusinske narodne pesme izdati in deželjane nagovarja, da bi mu pripovedi, pesni itd. pošiljali.

* Neka kmetica, ki je pred dvema letama svojiga moža umorila, je bila 31. januarja v Pesti ob glavo djana.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Kakor se sliši, misli tudi beneški kardinal kmalo vse škofo benečanskih dežel v zbor poklicati. Ta bo četrti zbor škofov v avstrijskim cesarstvu.

Tuje dežele.

Bosna.

Omer paša naznani, da je bil Mehmed paša, ki ni hotel na Avstrijsko pobegniti, ujet in v Bosno Serai pripeljan. Tudi zborniškega pašata so v Belgradu priperli in v Carigrad poslali. — Hilariana kteriga je, bulgarski pop z popam Neefitam na hrib Athos v kazni zavolj političnega podpihovanja zaperl, je bil spuščen. — Omer paša je poslednji čas več inženirjev v hribe poslal, zlato in srebro iskat. — Sultan je serbskemu knezu v dar zavolj njegove zvestobe, svojo podobo, z dragim demantom okinčano, ukazal narediti.

* Sliši se, da bo Ali paša deželo zapustil in da se bo Hercegovina z Bosno zjedini. Seraskier se bo še le spomladi zoper Hercegovino dvignul. Turški vojaki se mostarske vstajnike pri Boziu zmagali.

* V „Agram. Ztg.“ se piše iz Bosne:

Zdaj je vse mirno v Bosni. Sicer se Krajna še ni popolnoma povelju turške vlade udala in se pripravlja, kakor se zdi k vstaji za spomlad. Vendar se bodo Krajci ukanili, ker se Omer paša vedno pripravlja za vojsko, akoravno se zdi, da nič ne stori. Ali paša se je v terdnjavo Stolač podal, kamor živež spravlja, pa kmalo bo tudi z njim pri kraju dokler je on v Hercegovini in zapoveduje, ne bo v Krajni miru in reda. Po boju pri Lipeti se niso do zdaj se nikje udarili, Seraskier je ukazal vojakom se na poprejšno mesto v Konjico spet umakniti. Sliši se, da bodo razun 2000 na novo nabranih Arnavtov tudi še drugi vojaki iz Rumelije v Bosno prišli. Ujeti, ki so v Sarajevu, se bodo skorej v Carigrad poslali, kar bi bilo zares zelo važno, ker bi Turki pri prvi priložnosti poskusili jih rešiti, tudi bo to vstajnikom ves pogum vzelo.

Kmeti strašno tožijo, kako silno jih vojaki stiskajo. Razpostavljene straže, namesti da bi bile v varstvo, ustavljajo ljudi na cesti o belem dnevu in jim poberejo siloma oglje, derva in živež. Tako cestno ropanje vojakom gotovo ni v čast in se ne more nikdar preveč grajati.

Poljska.

„Czas“ naznani: „Gospod grof Leon Rzewuski, unet za pravo in koristno podučenje kmetov, je razpisal darilo z 2000 poljskih gold. (500 gold. v sr.) za izdeljanje lahko razumljiviga berila o kmetijstvu. Gospod Aleksander Ekielski, ud Krakovskega kmetijskega društva je darilo dobil, in njegov rokopis se je na stroške Jagellonskiga vseučiliša v natis dal.

Černagora.

Po noči od 12. na 13. t. m. je tisuč Černogorcov tursko vas Okulisto v Hercegovini napadlo in mnogo živine zropalo, ko so se pa nazaj vernili, so se Turki za njimi uderli, jih zmagali. Zavolj tega so plen in 6 mrtvih na mestu pustili, nekoliko je bilo pa težko ranjenih.

Nemška.

Iz Draždan se naznani, da so se Avstrija, Prusija in štirje srednje kraljestva o nemških zadevah zjedini, druge nemške države pa so nasprotno in nočejo v pogodbo dovoliti. Al zedinjene vlade tega ne bodo porajale, in ako se vlade manjših držav ne udajo v pogodbo, se bodo prisilile k temu, ker bodo vojaki zedinjenih držav, njih dežele posedli.

* Berolinski časopisi prinesejo iz Draždan novice, da se je ondi nova začasna centralna oblast sestavila zavolj tega, če bi na Francoskem nemir vstal, ta centralna oblast obstoji iz eniga avstrijskiga cesarjeviča in pruskiga kraljeviča.

* Danski kralj je dovolil, da naj se ujeti Holsteinci z ujetimi Danci zamenjajo.

* Avstrijski vojaki potujejo skoz Hanoveransko in Lauenburško brez prenehanja; že so Hamburg posedli.

* Zmotnjave na Holsteinskem se bodo skoraj poravnale. Danski kralj je tistem vojakom, ki so se 16. t. m. iz schleswig-holsteinske armade podali prizanesel. 28. januar je bil odločen, ko ima schleswig-holsteinsko deželno poglavarstvo odstopiti; Grof Reventlow-Criminil bo poglavar v Holsteinu. Armada iz ktere se vsi tujci in prostovoljci spuščajo, bo danskemu kralju zvestobo prisegla. Zapovedništvo bo prevzel general Bardenfleth. Rendsburg bodo c. k. avstrijski vojaki posedli in Friedrichsort danski vojaki.

* Meklenburg-Schwerin je nemško-avstrijski poštni zvezi pristopil.

Laška.

Privatno pismo iz Neapla naznani sledeče: Nek opravnik družbe Mazzinia je te dni v Neapel prišel, kterega so, kakor se govori, zaperli, ki je obstal, da je zavolj tega prišel, da bi bil več ljudi podšuntal, kralja umoriti. Policija je več sokrivcev zaperla. Pismo iz Rima tudi govori od neke zakletbe zoper neapolitanskega kralja in od najdbe važnih pisem. Nek žandarm v Rimu, ki se je z Mazziniam pogovarjal, je bil zapert.

Podonavske knezovine.

Knez Stirbey se od dne do dne bolj ruski vladi bliža, on se je na ruskiga cesarja z prošnjo obrnul, da bi svojimu sinu pri ruskem ministerstvu zunajnih zadev kako službo podelil, in car je tudi zagotovil, da mladiga Storbey-a v službo vzame. Pa turški komisar se je temu ustavil in je rekel knezu, da mladeneč s tem pravice in značaj Romana zgubi. Moldavski knez je pri tem bolj umno ravnal; on je za svojiga sina službe pri turškem ministerstvu zunajnih zadev iskal, ktera je bila mladimu knezu tudi podeljena.

Turška.

Turška vlada je mnogo igravnic zaperla. To naredbo bi smela marsikaka druga neturška vlada posnemati.

* Iz Pariza se v časopis „Czas“ piše: da pismo iz Carigrada pove, da je Sultan ukazal generalu Bemu spominek postaviti.

Francoska.

Nek polkovnik je poslednjič, ko se je o mnenju francoskih vojakov govorilo, v elizeju Napoleonu sledeče rekel:

Pred kakimi štirimi tedni smo se generalu Šram kakor novemu ministru vojaštva poklonili. Komaj smo se od njega vernuli, smo morali ravno že generalu Regnault de St. Jean d'Angely to čast skazati, in prva beseda, ktero smo iz njegovih ust slišali, je bila: Le za kratek čas sim na tem mestu! Kako zaupanje zamorejo častniki v ministra vojaštva staviti, ki, kakor senca pride in zgine. Še dve leti naj bo to tako in z vojaškim duham je proč!

Angleška.

Na otoku Malta se je zgodilo, da je morivec pošteniga človeka pred sodno zavolj razžaljenja časti zatožil, ker ga je morivca imenoval, in da je bil morivec spuščen, tožene pa na dva mesca v ječo obsojen. Stala sta namreč 13. t. m. pred sodbo Conforti, morivec avstrijskiga poveljnika brodovja Marinoviča kakor tožnik, in zatoženi je bil Macciarelli, vrednik časopisa „il Tempo“ v Malti.

Macciarelli je prinesel saboj dokaze, ktere si je od avstrijske gosposke k svojimu opravičenju sprosil, da je Conforti zares morivec avstrijskiga poveljnika brodovja polkovnika Marinoviča in je hotel te spise pred sodbo prebrati.

Al kaj se zgodi? Predsednik sodništva mu prepove spise prebrati in ga na dva mesca v ječo obsodi, morivca pa spusti.

Ljubljanski novičar.

* Porotne sodbe se bodo v Ljubljani 11. dan tega mesca začele, in za prvič, kakor je določeno, do 22. t. m. terpele. Šest pravnih je pripravljenih, ki bodo za versto obravnavane: štiri bodo zavoljo vboja, ena zavoljo tatvine, ena pa zavoljo vmorjeniga otroka. Predsedoval bo gosp. vitez Kopini, svetovavec nadsodnije Celovske. Prva pravda bo zavoljo vboja, prvi zagovornik naš presposlovani gospod Dr. Kavčič, iskren domorodec. Službo državnega pravdnika bo opravljal v vsih 6 pravnih gospod državni pravdnik Dr. Kaiser sam. Obravnavalo se bo v „redutu“ pri svetem Jakobu, kjer sodivnico že prav lepo pripravljajo.

* Te dni je dobil Ljubljanski bukvar gosp. Giontini iz Dunaja te bukvice za prve slovenske šole: „Malega Blažeta“, (kterega je Celjski učitel gosp. Krajnc prav umno zložil in kterega se je že 6000 iztisov poprodalo v novi obleki, namreč z nadpisom: „Abecednik za slovenske (perve) šole“. Malemu Blažetu je namreč čast dospela, v zalogi c. k. bukev za šole sprejetemu biti. Velja zvezan 8 kr. — 2. „Mali katekizem“, ki velja 5 kr. — in 3. „Kerščanski katoliški nauk“ (spisek iz velikiga (ki velja 9 kr. Vse — se ve — v novem pravopisu.

* Včeraj jutro so najdlji v Latermanovem drevoredu pri Ljubljani mojstra iz predivnice ustreljeniga. Strel mu je vse serce razdjal. Zjutraj ob 5^{3/4} se je strel čul, ki je nesrečnimu življenje vzel. Orožja nikake sorte niso pri njem najdlji; nekoliko od njega je ležala debela gerčasta palica. V žepu pa so dobili 4 kroglice in smodnik. Ali se je sam ali gaje kdo drugi ustrelil, se še za gotovo ne ve, ako se je prvo zgodilo, je moral nekdo samokres vzeti, ker ga niso pri njem najdlji.

LEPOZNANSKI LIST.

Ljelj in deklica.

Glej zrelega ptička Ljelja,
Verh mavrice počine,
Kar se mu vname želja,
Zadet' serca devične.
Z pušico šemca strelja.
In vsako serce pične.

Pod mavrico devica,
Sprehaja se cveteča,
Kot v gojzdu prosta ptica
Za petje le goreča —
Kar prileti pušica,
Predre j' serce bodeča.

„O joj!“ dekle zakriča,
Jo sliši Ljelj, kak stoka,
In vsmili se deklica.
Z verh bojnega oboka
Na zemljo se zadriča,
Pomagat ji, ki joka.

„Se mi je le zmuznila
Ljubezni sladke strela,
Se ni ti namenila.
Jo bova že izplela
Pušico grenko, mila;
Zapoj le spet vesela.“

„Ojoj, kak grenka ta je,
Le spuli jo“, zastoče
Devica, in smehljaje
Ljelj spulit pušico hoče.
Al deva se kesaje
Mu več pustiti noče.

„Tak pa ni moč ti vstreči
Ptice krega zrele devico.
„Ne delaj rane več!“
„Jo zecelil bom z sladčico.“
Joj, z serca je ne vleči;
Mi spuliš z njo — dušico.

Planjavski.

Štirje pomanjkljivi.

Štirje vojake, ki so se v poslednji vojski
zoper Francoze bojevali in večkrat ranjeni
bili, so vojaštvo zapustili.

Stari prijatli žive v enem mestu skupaj, in
vsak dan, ko solnce za goro gre, se snidejo
pri polju ola ali vino in se o starih časih po-
govarjajo. Govorice jim nikdar ne zmanjka,
in če nič novega ne veda, pridejo spet na
staro. Sto in stokrat je že naj stari pripo-
vedoval od požiga Moskove, od vzetja Pariza,
od Lucovega prederznega roja ali od šotov,
ki ne nosijo hlače, če je tudi še tako mrz.
Tako vsak večer do desetih skupaj sede in
si potem lahko noč vošijo ter odidejo. To so
štirje čudni možje, dobrovoljni in šaljivi. Tako
se vsak večer iz šale čez to in ono pričajo.
Tudi telesa so bili čudnega. Pervi je imel
dve rajdi vstavljenih zob; drugi stekleno oko,
tretji leseno nogo; četrtemu se je vedno gla-
va tresla. Vsak večer je eden družemu po-
mankljivost očitil in tako je vstal smeh. Sami
so se imenovali pomanjkljivi. Nekega večera
četrtega dalj časa ni, kakor je po navadi
prihajal. To se še nikdar ni zgodilo. Trije,
ki so se snidili, vedno eden drugega popra-
šujejo, kje je li stotnik ostal? Vedno so hodili
k oknu gledat; al četrtega še le ni hotlo biti.
Poslednjič vendar le pride in oči se mu sve-
tijo. „Otroci,“ spregovori, „otroci, uganite,
kaj se mi je zgodilo!“ Otroci uganjujejo. Eden
meni, da se misli oženiti, akoravno ima lese-
no nogo; drugi meni, da se je vinu odrekel.
Pa nobeden ne ugane. Stotnik odmahuje z
glavo in jame: „Tedad pa moram sam pove-
dati, podedoval sim; šest sto in kakih osem-
deset tolarjev sim podedoval: Osemdeset to-
larjev dam, da se bomo enkrat dobro imeli,
podali se bomo na pot in pili beržanko, kjer
iz terte teče.“ V to so bili vsi zadovoljni.
Čez nekaj dni se štirje pomanjkljivi na voz
vsedejo in skozi mestna vrata derdajo.

Na poti se jim je dobro godilo, po gospo-
sko so se imeli. Nekega večera ostanejo v
pivnici, ondi prenočiti. Sklenili so tukaj ne-
kaj zlo šaljivega početi. Ko jih toč vspav-
nico pelje in se spet proč poda, ga naglo
nazaj pokličejo. Pervi mu reče: „Točar, vze-

mite mi zobe iz čelust.“ — „Zobe, gospod.“
— „Da, moje zobe; nu kaj se mudite? Tukaj
pritisnite in zobje bodo vam v rokah ostali.“

Točar vboga in se iz spavnice poda. Spet
ga nazaj pokličejo. — „Verli točar, vzemite
mi vendar oko iz glave.“ — „Kako, vaše oko?“
— „Nu, kaj prašate, moje oko, da. Dvignite
trepannice in oko bo vam v rokah ostalo.“ —
Točar vboga in se spet priporoči. Spet ga
pokličejo. — „Kaj, za vraga, nas tako naglo
zapušate?“ mu reče stotnik, nujte, vzemite
mi nogo proč.“ — „Vašo nogo, gospod?“ —
„Da, mojo nogo!“ — Točar tudi to stori in
meni, da bo te šale že enkrat konec, se pri-
poroči in vošči lahko noč.

Pa v četrto ga pokličejo. Četrti gospod
mu reče: „Gospod točar, vzemite mi glavo
proč!“ — Točar pogleda moža, kateremu se
glava trese. To je bilo točarju vendar že pre-
več, on meni, to mora sam hudoba biti. Brez
da bi bil čerhul, se zaleti k vratni in na
skok je bil po stopnicah dol in pripoveduje o
čudnih gostih, ki so se še eno uro smejali,
potem prav dobro zaspali in se drugo jutro
naprej peljali beržanko pit. Ko jim je osem-
deset tolarjev že pošlo in še dva cekina, se
peljejo spet domu.

To je šala štirih pomanjkljivih, ki se je pri-
godila mesca julija leta tisuč osem sto in dva
in štirideset, zavolj ktere se še dandanašnji
vsak večer smeja, ko pri eni mizi beržanko
pijejo.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiga.

(Dalje.)

Šesti nastop.

Berluzga, Miklavž.

Mikl. Prav je, svak, da si jo preč peljal.
Berl. Moramo z njo poterpenje imeti. Ona
nima toliko pameti kakor mi.

Mik. Zares. Jez sam sim se undan pri-
tožil, in zoper vse sim mermal; pa kar so
nas gospod fajmošter skupaj poklicali in nam
vse razložili, rad vsako težavo prenesem. Na
tega poštenega moža ne bom nikdar pozabil,
kako goreče in prepričavno je o dolžnostih pod-
ložnih govoril, kako pravična je ta vojska,
kako sveta je bramba za domovino, jo ger-
dega sovražnika obvarovati; in ko je poslednjič
razložil, kako pripravi so se zvesti narodi
krog prestola zbrali, je nas vse v serce pre-
šinilo, tako, da smo z enim glasom zaupili:
Bog živi našega vladarja!

Berl. (se odkrije.) Naj mu Bog da dolgo
živeti, da bi enkrat v miru in pokoju zamo-
gel svoje dežele vladati.

Mikl. To se že začinja.

Berl. Ali si že kaj novega slišal?

Mikl. Murč je prinesel list, da je spet po-
treba nekoliko vozov; in on je pravil, kakoš-
no veselje je v mestu, da so naši vojaki po-
vsod zmagali.

Berl. To me veseli; zdaj pa pojdiva na
svoje opravila. — Ti praviš, da potrebujejo
vozov, kje imaš list?

Mikl. Tu je (ga pokaže.)

Berl. (bere.) „Deset vozov za prevažvo
vojakov.“ — Deset vozov? jih imamo še toli-
ko v vasi?

Mikl. Poprejšni teden smo jih dvanajst
poslali, in ti se še niso povernuli.

Berl. Kaj škodje? bodo že prišli. — Ti
daš konje, sosed pa voz. Jez naglo — alo!
Dragotin! Franc! Kje sta paglovca? (gre k
oknu.)

Tam na vasi se spet tergata. Hej! (kliče)
Franc! Dragotin! (jima miga). To bo eden —
mlinar dva — podžupan tri — David štir
(šteje na perste) pet — šest — sedem — osem
— devet — deset — bo že!

Mikl. Jez vse rad storim, pa na tako vižo
ne bo noben konj v vasi ostal, s čim bomo pa
potem orali?

Berl. Z voli, in če tih ne bo, s kravami.
Bog bo vunder naše setve blagoslovil.

Sedmi nastop.

Dragotin, Franc, Poprejšnja.

Drag. Tu sva, oče!

Berl. Teci hitro na polje h križu, kjer Ma-
teviž orje; naj pride domu, on mora na pot.

Drag. Nu, on bo godil.

Berl. Mu bom že pokazal. Pojdi!

Drag. Že grem, in ko se bomo nazaj pelja-
li, se bom vsedel na konja. (vriška in teče).

Berl. In ti France, pojdeš pa k Matjažu,
on se je v kamnolom peljal, reci mu, da naj
urno opravi.

Fr. Že prav, oče! (teče).

Mikl. In zdaj, svak, bo naj bolje, če vse
drugo sama oskerbiva, saj več kakošni so ne-
kteri naših sosedov.

Berl. Povsod ljulka med pšenico. Škoda,
da ni brata Jurja tukaj, ta je bil mož za take
reči. Kar naju tiče, staviva kri in življenje,
da le domovini pomagava.

Mikl. To je tudi moja misel (si roke poda-
sta in odideta.)

(Dalje sledi.)

Kaj počne slovensko društvo v Ljubljani?

Ker ima slovensko društvo le en občin zbor
vsako leto, v katerim se njegova delavnost na-
znanjuje, mislimo častitim udam vstreči, ako
jim med letam ob kratkim povemo, kaj društvo
počne.

1. Po poslednjim zboru je tretji zvezik „slo-
venske gerlice“ na svitlo dalo.

2. Slovenske berilo za 1. gimnazijalni klas
je bilo po g. udih slov. društva izdelano, in
odborniki slov. društva so natis vredovali.

3. Nemško-slovenski del slovenskiga besed-
njaka (slovarja) se dan na dan pridno izde-
luje in bo še pred veliko nočjo iz prvih rok
dodelan.

4. Zemljovid v dveh ravnokrogih (Planiglo-
bien) za domači in šolski poduk slov. ljudstva
se za kamnotis pripravlja, kteriga smemo o
nepredolgem času pričakovati.

5. Zgodovina slovenskiga naroda, po do-
mače (populär) za slovenski narod zložena,
se piše.

Letopisa ni društvo pozabilo, kakor se tudi
pripravlja za izdajo 4. zvezka „gerlice“ —
ali prevdariti se mora poprej: ali bo tudi društ-
vina denarnica za izdajo vsiga tega dostojno
zmožna. — Iz vsiga pa se razvidi, da slov.
društvo ne derži križama rok, in de je brez
suma v koristni delavnosti zapopadeno.

Čeravno se število rodoljubih mož, ki so
društva udje, pomanjšalo ni, bi vunder želeli,
da bi se društvu še več novih udov pridruži-
lo, da bi se denarnica še bolj okrepčala za
natis koristnih knjig, zemljovidov i. t. d.

Seer je društvena bravica previdena z lepo
množico časopisov v postrežbo udam.

To je sedanji stan slov. društva, ki šteje
mnogo slavnih in visoko častitljivih mož.

(Novice.)

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 29. Prosenca:

73. 85. 81. 60. 61.

Prihodno srečkanje bo v Terstu 12. in 22.
Svečana.

Telegrafsko kurzno naznanilo deržavnih pisem 1. Svečana 1851.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 95 7/8
» » » » 4 1/2 » » » 84 1/2

Obligacioni avstrijskih pod (po 4 od 100) — gl'd
in nad Anizo, českih, morav- » 2 1/2 » » 50 »
skih, silezkih, štajarskih, ko- » 2 1/2 » » » »
roških, krajskih, gorških in » 2 » » » »
dunajske višje kamorne urad- » 1 1/2 » » » »
nije.

Dnarna cena 29. Prosenca 1851.

V dnarja
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 39 gl'd.
Srebra » » » » 30 3/4 »